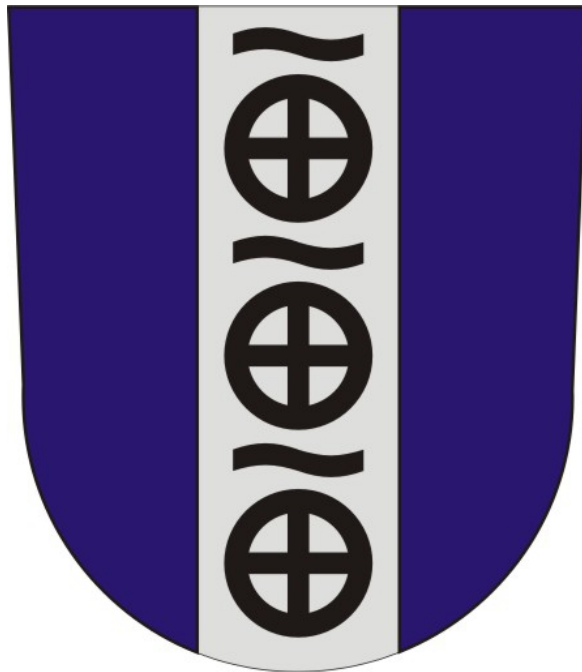

Viru-Nigula Vallavalitsus

Registrikood 75010232

**Vastu võetud 26. veebruaril 2015
Viru-Nigula Vallavolikogu määrusega nr 2**

VIRU-NIGULA VALLA JÄÄTMEKAVA

2015-2020

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
JÄÄTMEKAVA EESMÄRGID	5
1. JÄÄTMEHOOLDUSE ARENGUSUUNAD RIIKLIKUL TASANDIL	6
1.1. Eesti keskkonnanstrateegia ja keskkonnategevuskava.....	6
1.2. Riigi jäätmekava.....	6
1.3. Jäätmekäitlust reguleerivad õigusaktid.....	7
1.3.1. Jäätmeseadusega sätestatud kohaliku omavalitsuse ülesanded.....	9
1.3.2. Keskkonnajärelevalve seadusega sätestatud kohaliku omavalitsuse ülesanded.....	9
1.3.3. Pakendiseadusega sätestatud kohaliku omavalitsuse ülesanded.....	9
1.3.4. Kohaliku omavalitsuse õigusaktid.....	9
2. OLEMASOLEVA OLUKORRA KIRJELDUS	10
2.1. Asukoht.....	10
2.2. Rahvastik ja elamumajandus.....	10
2.3. Tööstus ja ettevõtlus.....	11
2.4. Sotsiaalsfäär.....	12
2.5. Looduskeskkond.....	12
3. VIRU-NIGULA VALLA JÄÄTMEKÄITLUSE ÜLEVAADE	14
3.1. Olmejäätmed.....	14
3.2. Pakend ja pakendijäätmed.....	15
3.3. Biolagunevad jäätmed.....	16
3.4. Ehitus- ja lammutusjäätmed.....	16
3.5. Ohtlikud jäätmed.....	17
3.6. Paber ja kartong.....	19
3.7. Jäätmetekke prognoos.....	20
3.8. Viru-Nigula vallas tegutsevad jäätmekäitlejad.....	21
3.9. Jäätmete taaskasutamine ja kõrvaldamine.....	21
3.10. Jäätmekäitluseks vajalik loodusvara.....	22
3.11. Omavalitsuse õigusaktid.....	22
4. JÄÄTMEHOOLDUSE EESMÄRGID	23
4.1. Eesmärkide püstitamise alused.....	23
4.2. Õigusaktidest tulenevad nõuded.....	23
4.3. Eesmärgid jäätmeliikide kaupa.....	23
4.4. Jäätmekoguste ja jäätmete ohtlikkuse vähendamine, taaskasutamine.....	24
4.4.1. Olmejäätmed.....	25
4.4.2. Pakendijäätmed.....	25
4.4.3. Biolagunevad jäätmed.....	26
4.4.4. Ehitus- ja lammutusjäätmed.....	27
4.4.5. Ohtlikud jäätmed.....	27
4.4.6. Elektri- ja elektroonikaseadmete romud.....	28
4.5. Muud eesmärgid.....	28
5. MÕJU KESKKONNALE	30
5.1. Jäätmekäitluse mõju keskkonnale.....	30
5.2. Jäätmekava rakendamise mõju keskkonnale.....	30
6. JÄÄTMEHOOLDUSE KAVANDAMINE JA JÄRELVALVE	32
6.1. Jäätmehoolduse kavandamine.....	32
6.2. Teadlikkuse tõstmine ja järelevalve tõhustamine.....	32
6.3. Koostöö teiste omavalitsustega.....	33
6.4. Jäätmehoolduse rahastamine.....	33

6.5. Tegevuskava ja rahastamine.....	34
KOKKUVÕTE.....	36
KASUTATUD MATERJALID.....	37

SISSEJUHATUS

Käesoleva jäätmekava eesmärgiks on parendada jäätmehooldust Viru-Nigula valla territooriumil, tagades keskkonnaohutu, majanduslikult põhjendatud ja seadusandlust järgiva jäätmekäitluse.

Kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava on üleriigilisest jäätmekavast juhindudes koostatud kohaliku omavalitsuse üksuse arengukava osa, mis käsitleb valla jäätmehoolduse arendamist. Vastavalt jäätmeseadusele peab kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava sisaldama järgmist:

- 1) jäätmehoolduse olemasoleva olukorra, peamiste taaskasutatavate ja kõrvaldatavate jäätmeliikide ning jäätmete päritolu kirjeldust ja nende koguseid;
- 2) jäätmekäitluseks vajaliku loodusvara, nagu vee, turba, savi, pinnase kasutamise mahu hinnangut;
- 3) jäätmekava rakendamise mõju keskkonnale;
- 4) kavandatavaid eesmärke, nagu jäätmetekke vältimine, jäätmekoguste ja jäätmete ohtlikkuse vähendamine, jäätmete taaskasutamine, jäätmete keskkonnaohutu kõrvaldamine, jäätmeveo optimeerimine;
- 5) eesmärkide realiseerimise vahendeid ja meetmeid, nagu jäätmekäitlustoimingu valik, jäätmekäitluskohtade võrgustik, meetmed ohtlike ja muude peamiste jäätmeliikide käitlemiseks, vajalikud halduskorralduslikud meetmed jäätmekava elluviimiseks, keskkonnakaitse- ja tervisekaitsemeetmed ning nende tagamise tehnoloogilised vahendid, meetmete rakendamise eeldatav maksumus;
- 6) kohaliku omavalitsuse organi korraldatava jäätmeveo arendamist tema haldusterritooriumil, sealhulgas korraldatud jäätmeveo piirkonna või piirkondade määramist;
- 7) jäätmete liigiti kogumise ja sortimise arendamist koos tähtaegadega konkreetsete jäätmeliikide kaupa;
- 8) jäätmehoolduse rahastamist.

Jäätmekava koostamisel on jälgitud Eesti Keskkonnastrateegiat, Riigi jäätmekava 2014-2020, lähtutud Viru-Nigula valla arengukavast 2014-2018. Lisaks seadusandluses nõutavale jäätmekava sisule sisaldab Viru-Nigula valla jäätmekava kirjeldust olemasolevatest jäätmehooldusalastest probleemidest Viru-Nigula valla territooriumil, mille lahendamist on kogu jäätmekava ulatuses silmas peetud.

Jäätmekava koostas Viru-Nigula valla keskkonnaspetsialist Marit Laast

JÄÄTMEKAVA EESMÄRGID

Viru-Nigula valla jäätmekava aastateks 2015-2020 koostamisel on lähtunud jäätmeseaduse § 42 ja § 43 lõikest 3. Nimetatud sätete kohaselt võetakse kohaliku omavalitsusüksuse jäätmekava koostamisel arvesse riigi jäätmekavas sätestatud ning jäätmekava on osa kohaliku omavalitsuse üksuse arengukavast, mis käsitleb valla jäätmehoolduse arendamist.

Käesoleva jäätmekava põhieesmärgiks on jäätmehoolduse arendamine, kavandamine ja korraldamine omavalitsuse tasandil, aga ka jäätmetekke vähendamine, jäätmete taaskasutamine ja liigiti kogumine, jäätmete keskkonnaohutu kõrvaldamine, ohtlike jäätmete eraldi kogumine ning elanike keskkonnateadlikkuse tõstmine, järgides seejuures säästva tootmise ja tarbimise põhimõtteid.

1. JÄÄTMEHOOLDUSE ARENGUSUUNAD RIIKLIKUL TASANDIL

1.1 Eesti keskkonnastrateegia ja keskkonnategevuskava

Eesti keskkonnastrateegia aastani 2030 on riigi keskkonnavalase tegevuse kavandamise ja rahvusvahelise koostöö arendamise aluseks. Selle strateegia eesmärgiks on määratleda pikaajalised arengusuunad looduskeskkonna hea seisundi hoidmiseks, lähtudes samas keskkonna valdkonna seostest majandus- ja sotsiaalvaldkonnaga ning nende mõjudest ümbritsevale looduskeskkonnale ja inimesele.

Jäätmete osas on Eestil järgmised suundumused:

- 1) Üha enam kasutatakse keskkonnasõbralikke ning lihtsalt taaskasutatavaid materjale. Olmejäätmete maht suureneb, kuid samal ajal tegeletakse rohkem ka jäätmete sorteerimise ja taaskasutamisega, prügilatesse ladestatavate jäätmete kogus on stabiliseerumas ning tendents on selle järk-järgulisele vähenemisele;
- 2) Efektivsemate põlevkivi põletustehnoloogiate ja alternatiivsete energiatootmise viiside rakendamine toob kaasa põlevkivijäätmete tekke vähenemise;
- 3) Inimeste keskkonnateadlikkuse suurenemine aitab kaasa jäätmete sorteerimise tõhusamale rakendamisele, mis vähendab ka jäätmete ohtlikkust;
- 4) Väheneb ehitus- ja lammutusjäätmete ladestamine prügilasse, kuna majanduslikku kokkuhoidu silmas pidades on püsijäätmetele leitud muid rakendusi;
- 5) Toodetes kasutatakse üha enam keskkonnasõbralikke ning lihtsalt taaskasutatavaid materjale;
- 6) Põhimõtteid „tootja vastutab“ ning „saastaja maksab“ rakendatakse üha laiemalt;
- 7) Prügilate keskkonnamõju väheneb, kuna uute prügilate ehitamisel kasutatakse keskkonnahoidlikke tehnoloogiaid.

Jäätmete osas on strateegias püstitatud järgmine eesmärk: aastal 2030 on tekkivate jäätmete ladestamine vähenenud 30% ning oluliselt on vähendatud tekkivate jäätmete ohtlikkust.

Keskkonnategevuskavas on riiklikult olulised tegevused jäätmete osas sõnastatud järgmiselt:

- 1) jäätmekäitluse korraldamise pikaajaline planeerimine;
- 2) jäätmehoolduse infrastruktuuri arendamine;
- 3) vanade reostuskollete likvideerimine;
- 4) soodustuste, toetuste ja regulatsioonide süsteemi arendamine ja rakendamine jäätmetekke vähendamiseks ning jäätmete käitlemise arendamiseks;
- 5) seire- ja järelevalvesüsteemi tõhustamine ning vajalike meetodikate väljatöötamine;
- 6) ühiskonna keskkonnateadlikkuse tõstmiseks jäätmehooldust puudutavate kampaaniate ning teavitustöö läbiviimine nii riigi kui ka kohaliku omavalitsuse tasandil.

1.2 Riigi jäätmekava

Riigi jäätmekava on Eesti riiklikku jäätmekäitlust korraldav ja suunav strateegiline dokument. Jäätmekava on üks osa Eesti keskkonnapoliitikast ja see haakub otseselt Eesti keskkonnastrateegia alusel koostatud keskkonnategevuskavaga, samuti teiste riiklike strateegiliste dokumentidega. Üleriigiline jäätmekava on alus kohalike omavalitsuste jäätmekavade koostamiseks.

Riigi jäätmekava 2014–2020 on Eesti riiklikku jäätmekäitlust korraldav ja suunav strateegiline dokument, hõlmates kogu riigi territooriumi, käsitleb riigi jäätmekava jäätmevoogude ja jäätmete kogumissüsteemide ülevaadet, hinnangut selle arengule, täiendavate jäätmerajatiste taristu ja sellega seotud investeeringute vajadusele, üldise jäätmekäitluspoliitika kirjeldust, jäätmekäitluse riikidevahelist optimeerimist ja jäätmealast koostööd.

Riigi jäätmekava strateegiline eesmärk on jäätmehierarhia põhimõtte rakendamine järgmises prioriteetsuse järjekorras:

- 1) jäätmete tekke vältimine;
- 2) jäätmete korduskasutuseks ettevalmistamine;
- 3) jäätmete ringlusesse võtmine;
- 4) jäätmete muu taaskasutamine;
- 5) jäätmete kõrvaldamine.

Hierarhia kohaselt tuleb esmajärjekorras jäätmeteket vältida ja kui see osutub võimatuks, tuleb jäätmeid nii palju kui võimalik ette valmistada korduskasutuseks, siis ringlusse võtta ja muul viisil taaskasutada, et ladestada prügilasse võimalikult vähe jäätmeid. Jäätmehierarhia põhimõtte rakendamisel kehtestatavad meetmed peaksid olema suunatud majanduskasvu ja jäätmetekke vahelise otsese seose ning sellega kaasneva keskkonnamõju kõrvaldamisele.

Jäätmehierarhia kohaldamisel tuleb rakendada meetmeid, mis keskkonna seisukohast omavad parimat tulemust. Riigi jäätmekava koostamise tarbeks Säästva Eesti Instituudi poolt läbiviidud „Olmejäätmete käitlusalternatiivide keskkonnamõju olelusringipõhise uuringu“ kohaselt võib väita, et olmejäätmete käitlussüsteemi kavandamisel on oluline esmajoones vähendada prügilasse ladestatavate jäätmete kogust. Keskkonnamõju seisukohalt on seega kõige optimaalsem jäätmekäitlusstsenarium, kus võimalikult suur kogus olmejäätmeid (nt vanapaber, metallid, pakendijäätmed, biojäätmed) suunatakse taaskasutusse ringlussevõtuna ning ülejäänud olmejäätmed suunatakse energiaefektiivsesse masspõletusse ja jäätmekütusena tsemenditööstusesse.

Tulenevalt 2020.aastaks püstitatud olmejäätmete ringlussevõtu eesmärkidest, tuleb edaspidi oluliselt suuremas mahus liigiti koguda ja bioloogilise ringlussevõtuna taaskasutada biojäätmeid (nii köögi- ja sööklajajäätmeid kui ka aia- ja haljastusjäätmeid). Köögi- ja sööklajajäätmete puhul (sh kaubanduses ja ettevõtetes tekkivad biojäätmed) tuleks kompostimisele võimalusel eelistada nende jäätmete suunamist anaeroobse kääritamise protsessi.

Vanapaber, metallid, pakendijäätmed, biojäätmed suunatakse taaskasutusse ringlussevõtuna ning ülejäänud olmejäätmed suunatakse energiaefektiivsesse masspõletusse ja jäätmekütusena tsemenditööstusesse.

Samas tuleb arvestada, et nii anaeroobse kääritamise kui eriti kompostimise puhul sõltub nende käitlusmooduste keskkonnamõju suuresti sellest, kui suures koguses on võimalik kasulikult kasutada (eelistatult põllumajanduses väetise asendajana) nende protsesside väljundit – komposti/digestaati.

1.3. Jäätmekäitlust reguleerivad õigusaktid

Eesti Vabariik rakendab jäätmemajanduse planeerimisel ja korraldamisel säästva arengu põhimõtteid ning arvestab keskkonna-alases seadusloomes Euroopa Liidu direktiivide

soovitustega. Jäätmemajandust Eestis reguleerib Riigikogus 28.01.2004 vastu võetud jäätmeseadus.

Jäätmeseadus seletab lahti mõisted jäätmete valdkonnas, sätestab üldnõuded jäätmetekke ning nende edaspidise käitluse kohta. Lisaks sätestab see eri liiki jäätmete käitlusnõuded ning järelevalve ja vastutuse piirid. Jäätmeseadusega määratud eesmärkide saavutamiseks ja jäätmemajanduse planeerimiseks koostatakse riigi ning kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava. Antud seadusega on sätestatud ka kohaliku omavalitsuse õigused ja kohustused jäätmehooldusega seonduvas.

Lisaks jäätmeseadusele reguleerivad jäätmehooldust Eesti Vabariigis:

Säästva arengu seadus, mis sätestab looduskeskkonna ja loodusvarade säästliku kasutamise rahvusliku strateegia alused ja tugineb ÜRO Keskkonna- ja Arengukonverentsi otsustele.

Planeerimisseadus, mis reguleerib riigi, kohalike omavalitsuste ja teiste isikute vahelisi suhteid planeeringute koostamisel (s.h jäätmekäitluskohtade kavandamine, jm), ehituslikul projekteerimisel, ehitamisel ja ehitiste kasutamisel lähtuvalt loodus- ja tehiskeskkonna säilitamise ja selle kvaliteedi parandamise eesmärgist.

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus kehtestab eeldatava keskkonnamõjude hindamise õiguslikud alused ja korra, keskkonnajuhtimis- ja keskkonnaauditeerimissüsteemi korralduse ning ökomärgise andmise õiguslikud alused eesmärgiga vältida keskkonna kahjustamist ning kehtestab vastutuse seaduse nõuete rikkumise korral.

Keskkonnatasude seadus, mis sätestab loodusvara kasutusõiguse tasu määramise alused, saastetasumäärad, nende arvutamise ja tasumise korra ning keskkonnakasutusest riigieelarvesse laekuva raha kasutamise alused ja sihtotstarbe. Seaduse ülesandeks on majanduslike abinõudega piirata saasteainete ja jäätmete sattumist looduskeskkonda ning saada täiendavaid vahendeid saastekahjustuste kompenseerimiseks ja keskkonnakaitse finantseerimiseks.

Pakendiseadus, mis kehtestab pakendile ja pakendi kasutamisele esitatavad üldnõuded, pakendi ja pakendist tekkivate jäätmete vältimise ja vähendamise meetmed, pakendi ja pakendijäätmete taaskasutusüsteemi korralduse ning vastutuse kehtestatud nõuete täitmata jätmise eest.

Veeseaduse ülesanne on sise- ja piiriveekogude ning põhjavee puhtuse ja veekogudes ökoloogilise tasakaalu tagamine. Seadus kehtestab nõuded jäätmete uputamiseks ja heitmiseks veekogusse ning paigutamiseks vette, s.h kaadamiseks, tuhastamiseks.

Välisõhu kaitse seaduse põhieesmärk on välisõhu kvaliteedi säilitamine piirkondades, kus see on hea, ja välisõhu kvaliteedi parandamine piirkondades, kus see ei vasta seaduses sätestatud nõuetele. Seadus kehtestab nõuded jäätmete põletamisel. Jäätmete põletamiseks peab paikse saasteallika valdaja taotlema erisaasteloa.

Loomatauditõrje seadus sätestab loomatuditõrje meetmed ja reguleerib nende rakendamist, samuti loomataudist põhjustatud kahjude hüvitamist. Seadus annab aluse loomsete jäätmete liigitamiseks, käitlemise veterinaarnõueteks ning loomsete jäätmete käitlejate tunnustamiseks.

Keskkonnajärelevalve seadus määratleb keskkonnajärelevalve olemuse ja kehtestab keskkonnajärelevalvet teostavate, samuti keskkonnajärelevalvele allutatud isikute ning asutuste õigused ja kohustused ning järelevalvetoimingute korra.

1.3.1. Jäätmeseadusega sätestatud kohaliku omavalitsuse ülesanded

Jäätmehoolduse arendamist oma haldusterritooriumil korraldavad omavalitsusorganid. Kohaliku omavalitsuse üksus korraldab oma haldusterritooriumil jäätmehoolduse arendamist, olmejäätmete kogumist ja vedu s.h jäätmete sortimist ja liigiti kogumist. Korraldatud jäätmevedu võib hõlmata ka muid jäätmeid, kui seda tingib avalik huvi.

1.3.2. Keskkonnajärelevalve seadusega sätestatud kohaliku omavalitsuse ülesanded

Keskkonnajärelevalve on keskkonna seisundit mõjutava või mõjutada võiva isiku või asutuse tegevuse seaduslikkuse kontrollimine, sealhulgas saasteainete, jäätmete, energia või organismide keskkonda viimise seaduslikkuse kontrollimine ning ebaseadusliku tegevuse peatamine või lõpetamine. Keskkonnajärelevalvet teostavad Keskkonnainspeksioon, Maa- amet ja kohalik omavalitsus.

Kohaliku omavalitsusüksuse volikogu kehtestatud keskkonnakaitse- ja -kasutusala otsuste järgimist kontrollivad volikogu poolt selleks volitatud isikud või asutused, või kui neid ei ole määratud, siis vallavalitsus.

Kohalik omavalitsusüksus:

- 1) rakendab seaduses sätestatud abinõusid ebaseadusliku tegevuse tõkestamiseks ja kohustuslike keskkonnakaitseabinõude elluviimiseks;
- 2) teavitab Keskkonnainspeksiooni keskkonda kahjustavast või ohustavast õigusvastasest tegevusest või loodusressursi kasutamise seotud õiguspärasest tegevusest, kui selline tegevus seab ohtu inimeste elu, tervise või vara, ning Maa-ametit maakasutuse, maakorralduse ja maa-arvestuse nõuete rikkumise juhtumitest.

1.3.3. Pakendiseadusega sätestatud kohaliku omavalitsuse ülesanded

Kohaliku omavalitsuse üksus määrab kindlaks oma haldusterritooriumil pakendi ja pakendijäätmete kogumisviisid ning sätestab need jäätmehoolduseeskirjas.

Lisaks seadustele reguleerivad kohalike omavalitsuste jäätmehooldust ka mitmesugused määrused. Jäätmeseadusest tulenevaid määruseid on kehtestatud nii Vabariigi Valitsuse kui ka Keskkonnaministri poolt.

1.3.4. Kohaliku omavalitsuse õigusaktid

Kohaliku omavalitsuse erinevate õigusaktidega täpsustatakse jäätmekäitluse korraldamise erinevaid aspekte. Viru-Nigula vallas on jäätmealast korraldust käsitlevateks õigusaktideks jäätmehoolduseeskiri, valla ehitusmäärus, heakorra eeskiri ja kaevetööde eeskiri.

2. OLEMASOLEVA OLUKORRA KIRJELDUS

2.1. Asukoht

Viru-Nigula on Lääne-Viru Maakonna idapoolseim vald, mille pindala on 234 km². Põhjust piirneb ta Soome lahega, lähimaks linnaks on Kunda (11 km). Naabervallad on: Aseri, Sonda, Rägavere, Sõmeru, Haljala, Vihula. Valla territooriumi läbib Tallinn-Narva maantee. Valla liiklusele teine tähtis tee saab alguse Tallinn-Narva maanteelt so Padaorg-Kunda Põdruse tee. Kolmas valla keskust läbiv tee algab Viru-Nigulast, hargnedes Koila küla juures kaheks. Üks teeharu lõpeb Soome lahe kaldal ja teine Aseris Ida-Virumaal. Vahemaa Viru-Nigulast vabariigi pealinna Tallinna on 120 km, maakonna keskus Rakvere asub 25 km kaugusel.

2.2. Rahvastik ja elamumajandus

Seisuga 1.detsember 2014.a elab Viru-Nigula vallas 1281 inimest. Rahvaarv on viimastel aastatel vähenenud. Keskmine vanus on 45,5 a; pere suurus on 2,3 inimest.

Tabelis 1 on toodud Viru-Nigula valla elanikkonna sooline ja vanuseline koosseis ning Tabelis 2 elanike ja perede arv külates.

Tabel 1
Viru-Nigula valla elanikkonna sooline ja vanuseline koosseis

Vanus aastates	Mehed	Naised
0-18	126	98
19-35	140	113
36-60	278	193
61 ja vanem	139	194
Kokku	683	598

Tabel 2
Elanike ja perede arv külates

Küla nimi	Elanike arv	Perede arv
Aasukalda	26	9
Iila	13	7
Kabeli	22	11
Kaliküla	21	11
Kanguristi	46	13
Kiviküla	8	3
Koila	55	16
Kunda	24	8
Kurna	19	7
Kutsala	16	7

Kuura	16	7
Letipea	19	11
Linnuse	47	20
Mahu	38	25
Malla	66	41
Marinu	3	2
Metsavälja	22	11
Nugeri	12	4
Ojaküla	74	29
Paasküla	12	4
Pada	60	20
Pada-Aruküla	11	8
Pikaristi	21	9
Pärna	2	2
Samma	34	13
Selja	56	13
Siberi	22	9
Simunamäe	14	8
Toomika	8	5
Tüükri	35	12
Unukse	37	16
Varudi	22	10
Vasta	42	16
Villavere	18	8
Viru-Nigula	311	130
Vörkla	29	10
KOKKU	1281	533

Rahvastiku tihedus on keskmiselt 5,5 in/km², kuid tuleb silmas pidada, et ligi neljandik (311 inimest) valla elanikest elab keskses ning ülejäänud osa vallast on väga hõredalt asustatud.

Viru-Nigulas on 7 mitmekorterilist korruselamut, Padas on neid 1, ja Mallas 2. Ülejäänud vallas elatakse eramajades. Uusehitisi on vähe ja peamiselt rannapiirkonnas.

2.3. Tööstus ja ettevõtlus

Suuremateks tööandjateks on Flexa Eesti AS (lastemööbli detailide valmistamine), Imprest AS (puidu immutamine, aiapostide, mänguväljakute tootmine), Varudi Mõis OÜ (piimatootmine), Kraavi Põllumajandus OÜ (piimatootmine), Lemar-Auto OÜ (transpordivahendite müük ja hooldus), Selja Põllumajandus OÜ (põllumajanduslik tootmine), OÜ Aasukalda Farm, RR Lektus AS Õ-pood (toidu- ja tööstuskaupade jaemüük), Nigula Veduk OÜ (transporditeenused), Siberi Puidutöökoda OÜ (puidu töötlemine), Rabaveere Farm OÜ, FIE Kristo Saaremägi (põllumajanduslik tootmine), AS Viru-Nigula saeveski (puidu töötlemine).

2.4. Sotsiaalsfäär

Põhiharidust on võimalik Viru-Nigula vallas omandada Vasta Koolis, mis asub 1 km kaugusel valla keskusest. Lisaks tegutsevad kooli juures mitmed huviringid. Gümnaasiumiharidust on võimalik omandada lähimates linnades Kundas ja Rakveres.

Viru-Nigula vallas tegutseb alates 1982.aastast ka lasteaed, mida nagu kooligi, haldab kohalik omavalitsus.

Lisaks tegutsevad Viru-Nigula vallas ka Viru-Nigula Raamatukogu ja endises pastoraadis Viru-Nigula koduloomuuseum. Kord kuus ilmub valla ajaleht „Viru-Nigula Teataja”.

Mitmekülgseid sportimisvõimalusi pakub Viru-Nigula spordihoone ja jalgpalliväljak.

Viru-Nigula Vallavalitsuse sotsiaalhoolekande alluvuses töötab 3 inimest. Vallal on olemas turvakorter, sotsiaaltöötajad osutavad ka koduhooldusteenust.

1.okt.2014.a seisuga saab vallas pensioni kokku 435 inimest, neist vanaduspensionini 352, töövõimetuspensionini 59, rahvapensionini 9 ja toitjakaotuspensionini 9 ja pensionit teiste seaduste alusel 6 inimest.

Lähim haigla asub Rakveres, mille alluvusse kuulub ka 24 h ööpäevas kättesaadav kiirabiteenus. Viru-Nigula valla elanikkonda teenindab perearst kahel päeval nädalas, vastuvõtt toimub ambulatooriumis, mis asub vallamajaga ühes hoones.

Tööhõive ja sissetulekud on näitajaid, mis mõjutavad ka jäätmehoolduse arengut, sest madala sissetulekuga piirkondades ei suuda elanikud kanda kaasaegse jäätmehoolduse kulusid.

2.5. Looduskeskkond

Viru-Nigula vald asub Põhja-Eesti rannikumadalikul ning Kirde-Eesti lavamaal, esimene neist moodustab väiksema ja teine suurema osa valla pindalast. Kahe maastikuüksuse selgestieristuvaks piiriks on Balti klint ehk Põhja-Eesti paekallas. Lavamaa pinnamood on tasane, seda liigendavad vaid osaliselt mattunud Kunda, Pada ja Selja ürgorud. Põhjas piirab valda Soome laht, läänes, idas ja lõunas puudub selgesti eristuv looduslik piir. Rannajoont liigestavad Kunda laht ning Letipea poolsaar. Vallast voolavad läbi Toolse. Kunda ja Pada jõgi, siin asuvad Kunda, Varudi, Mahu rabad ning Sämi maastikukaitseala. Järvesid Viru-Nigula vallas ei ole.

Aluskorrekivimid (graniidid ja gneisid) lasuvad umbes 150-200m sügavusel. Nende kohal lasuvad pealiskorra setted: liivad, savid, lubjakivid, dolomiidid ja merglid. Kõige pealmise kihi moodustavad pinnakatte setted, mis nii rannikumadalikul kui ka lavamaal on väga õhukesed (1-10m), paksem on pinnakate vaid ürgorgude ja mandrijää setete piirkonnas (kuni 80m).

Loodusressurssidest leidub valla territooriumil lubjakivi, liiva, kruusa, fosforiiti, turvast, pinna- ja põhjavett ning põlevkivi. Olemas on kaks liivakarjääri Kaliküla lähistel ning üks turbakarjäär Varudi rabas. Põlevkivi ega fosforiiti ei kaevandata. Põlevkivi leiukohad ulatuvad valla lõunaossa, olulisim fosforiidi leiukoht paikneb loodeosas.

Viru-Nigula valla territooriumil asub 229 muinsuskaitsealust objekti: 41 kivikalmet, 151 kultusekivi, muistsed asula- ja ohverdamispaigad, linnused.

Looduskaitseobjektidest on seni arvel neli mõisaparki, Padaoru (Peetri) ja Vanaveski männid, Tagaküla suurkivi, Ehalkivi, Ellukivi ja Selja küla rahnud. Valla piiridesse jäävad Letipea maastikukaitseala, Padaoru maastikukaitseala, Sämi maastikukaitseala, Toolse looduskaitseala ja Mahu-Rannametsa looduskaitseala

Viru-Nigula vallas paiknevad (ka osaliselt) Natura 2000 alad:

- **Toolse linnuala** – pindala 288 ha. Liigid, kelle elupaiku kaitstakse: soopart e pahlsabapart (*Anas acuta*), rääkspart (*Anas strepera*), suur-laukhani (*Anser albifrons*), hallhani e roohani (*Anser anser*), rabahani (*Anser fabalis*), kümnokkluik (*Cygnus olor*)
- **Sämi maastikukaitseala** - pindala 941,1 ha. Kaitstavad elupaigatüübid: huumustoitelised järved ja järvikud (3160), rabad (7110), siirde- ja õõtsiksood (7140), vanad loodumetsad (9010), rohunditerikkad kuusikud (9050), siirdesoo- ja rabametsad (91D0);
- **Toolse looduskaitseala** - pindala 384 ha. Kaitstavad elupaigatüübid: väikesaared ning laiud (1620), jõed ja ojad (3260), vanad loodumetsad (9010), rusukallete ja jäärakute metsad (pangametsad) (9180). Liik, kelle elupaika kaitstakse: vasakkeermene pisitigu (*Vertigo angustior*);
- **Mahu-Rannametsa looduskaitseala** - pindala 408,5 ha. Kaitstavad elupaigatüübid: jõed ja ojad (3260), vanad loodumetsad (9010), vanad laialehised metsad (9020), lammi-lodumetsad (91E0). Liik, kelle elupaika kaitstakse: jõesilm (*Lampetra fluviatilis*);

Joonis 1 Natura 2000 alad Viru-Nigula vallas

Legend:

 loodusala

3. VIRU-NIGULA VALLA JÄÄTMEKÄITLUSE ÜLEVAADE

Vastavalt *jäätmeseadusele* on jäätmehoolduse (st jäätmealase teabe levitamine, jäätmealane nõustamine ja jäätmehoolduse kavandamine või muu tegevus, mille eesmärk on vältida või vähendada jäätmeteket ning tõsta jäätmehoolduse taset) arendamine pandud kohalike omavalitsusorganite õlule.

Igasuguse arendamise aluseks on ülevaade olemasolevast olukorrast. Viru-Nigula vallas ei ole uuritud olmejäätmete koostist, seega on jäätmete teke-, koguste- ja käitlemisalane informatsioon hinnanguline, mitte faktiline. Hinnangute aluseks on Viru-Nigula valla territooriumil tegutsevate jäätmekäitlusfirmade jäätmearuanded, 2009–2013.a kehtinud valla jäätmekava ning erinevad Eestis läbiviidud jäätmeuringud.

Konkreetselt seab *jäätmeseadus* kohalikele omavalitsustele kohustuse organiseerida korraldatud jäätmevedu (kehtestades samas jäätmeliigid, millele korraldatud jäätmevedu kohaldatakse) ning korraldada kodumajapidamises tekkivate ohtlike jäätmete kogumine ja nende üleandmine jäätmekäitlejatele.

Korraldatud jäätmevedu on olmejäätmete kogumine ja vedamine määratud piirkonnast määratud jäätmekäitluskohta. Viru-Nigula vallas on korraldatud olmejäätmete vedu kolmes kohas: Viru-Nigula alevikus, Pada- ja Vasta külades.

Jäätmeseaduse § 135, lõike 2 alusel ei ole valla territooriumil korraldatud olmejäätmevedu kohustuslik. Lisaks olmejäätmete ja ohtlike jäätmete koguste ja koosseisu väljatoomisele, vaadeldakse käesolevas jäätmekavas ka teisi levinud jäätmeliike.

3.1. Olmejäätmed

Olmejäätmed on oma olemuselt heterogeensed, muutudes nii ajas kui ka ruumis. See on tingitud tarbimise struktuurist, eluaseme iseloomust ja võimalusest jäätmeid tekkekohas käidelda. Tuntavad erinevused on maal ja linnas tekkivate olmejäätmete koostises. Samuti sõltub olmejäätmete koostis aastaajast, seda eriti maal.

Viru-Nigula vallas ei ole uuritud olmejäätmete koostist, seega tuleb siinkohal tugineda teistele Eestis korraldatud uuringutele. Erinevates uuringutes on kasutatud erinevaid meetodikaid ja seepärast on tulemused vaid teatud mõõndustega võrreldavad. Ulatuslikum olmejäätmete koostise uuring Eesti erinevates piirkondades viidi läbi 2000.aastal Tallinna eri linnaosades, Pärnus, Raplas, Aravetel, Kuusalus ja Loo asulas. Need uuringud näitasid, et uuritud jäätmete massist moodustasid orgaanilised jäätmed keskmiselt 42,1%, paber, papp ja kartong 25,3%, klaas 2,7%, metall 3,8%, plast 11,6%, puit 3,3%, püsijäätmed 6,7%, komposiitmaterjalid (k.a kartongil põhinevad joogipakendid) 3,7%, tekstiil 0,9% ja ohtlikud jäätmed 0,2%. Pakendijäätmete kaaluosa olmejäätmete üldmassis on kuni 30%, mahult isegi kuni 60%.

Riigi jäätmekava 2014-2010 andmetel tekkis Eestis keskmiselt olmejäätmeid:

Tabel 3
Olmejäätmete teke riigis

aasta	kogus inimese kohta kg
2007	415
2008	390
2009	350
2010	315
2011	300

Keskonnaministeeriumi jäätmearuandluse infosüsteemi andmetel koguti aastatel 2009-2013 Viru-Nigula vallast olmejäätmeid järgmistes kogustes:

Tabel 4
2009-2013 a kogutud segaolmejäätmed Viru-Nigula vallas

aasta	kogus tonnides
2009	196,69
2010	146,11
2011	149,10
2012	133,65
2013	131,38

Tabelis on kajastatud elanikkonna ja asutuste korraldatud olmejäätmeveo andmed, kajastamata on elanikkonna andmed, kes organiseerivad ise oma majapidamistest olmejäätmete äraveo. Erinevad uuringud on näidanud, et mitmekorruselises korterelamus, kus pole kompostimisvõimalusi, tekitab inimene keskmiselt 216 (SEI-Tallinn 2012-2013) ja ühepereelamus keskmiselt 170 kg kõrvaldamist vajavaid olmejäätmeid aastas.

Seega peaks Viru-Nigula valla elanikkonnal ja asutustel eeldatavalt tekkima ca 250 t kõrvaldamist vajavaid olmejäätmeid aastas.

3.2. Pakend ja pakendijäätmed

Riigi jäätmekava andmetel tekkis 2010.aastal Eestis pakendijäätmeid 157 907 tonni. Pakendijäätmetest moodustavad suurema osa paberi- ja papppakend (34%) ja plastpakend (32%), järgnevad klaas (20%), metall (8%) ja puit (6%).

Eeldades, et lähiajal jätkab Eesti majandus (SKP) mõõdukat kasvu (ca 3% aastas), võib prognoosida, et sarnaselt olmejäätmete tekkega ka pakendijäätmete kogus aastani 2020 kasvab. Samuti võib prognoosida, et pakendijäätmete tekkekogus suureneb keskmiselt 2...3% aastas, jõudes aastaks 2020 ligikaudu 190 000 tonnini.

Vastavalt pakendiseadusele peab alates 2009.aastast Eestis tekkinud pakendijäätmete kogumassist taaskasutama vähemalt 60%, ringlussevõtu korral 55%.

2010.a suunati taaskasutusse kokku 97 312 tonni pakendijäätmeid, mis on 61,6% kogutekkest.

Eestis toimib väga hästi tagatisrahaga kaetud joogipakendite kogumine. 2012.aastal koguti Eestis ja suunati taaskasutusse 89% plastpakendist, 86% klaaspakendist ja 62% plekkpurkidest.

Segapakendite kogumise konteinerid asuvad Viru-Nigula alevikus "Meie" poe kõrval ja Põllu tänaval, Pada, Koila, Selja, Mahu, Kunda, Kaliküla ja Malla külades. Pakendikonteinerite tellija - Eesti Taaskasutusorganisatsioon ETO ning Tootjavastutus-organisatsioon (operaator Ragn Sells).

Pandiga kaetud pakendite vastuvõtukoht asub Viru-Nigula alevikus seisuga 1.detsember 2014 Kunda tee 4.

Tabel 5

Pakendijäätmete kogumine Viru-Nigula vallas 2009-2013

aasta	pakendijäätmed tonnides
2009	31,72
2010	25,31
2011	44,44
2012	26,99
2013	51,63

3.3. Biolagunevad jäätmed

Eestis on viimastel aastatel biolagunevate jäätmete kogumine pigem soikunud, põhjuseks peetakse puutuvat turgu/nõudlust komposti järele, jäätmetekitajate vähest teadlikkust ja nõrka järelevalvet.

Olmejäätmetes sisalduvaid biojäätmeid (köögi-, söökla-, aia- ja haljastusjäätmeid) tekkis 2011.aastal hinnanguliselt 123 000 tonni, mis hõlmab endas valdavas osas (85%) segaolmejäätmetes sisalduvaid biojäätmeid ning 15% ulatuses liigiti kogutud biojäätmeid.

Üldkasutatavatel haljasaladel, parkides ja kalmistutel tekkivad jäätmed on valdavalt orgaanilised jäätmed, mis sisaldavad teataval määral ka muid jäätmeid – metall, klaas, keraamika jm. Haljastusjäätmeid kogutakse peamiselt üldkasutatavatelt aladelt ja osaliselt nad komposteeritakse Vasta Kooli hoone taga ja komposteerimisel saadud materjali kasutatakse haljastuses. Teine biolagunevate jäätmete kogumiskoht asub Viru-Nigula alevikus, aiamaade territooriumil Osa haljastusjäätmeid veetakse ka talunikega koostööd tehes põldudele. Kevadeti ka põletatakse haljastusjäätmeid.

Viru-Nigula valla keskasula reoveepuhasti asub Viru-Nigulas. Reoveesetet tekib selles reoveepuhastis suhteliselt vähe ning enamasti veetakse sete mõne taluniku põllule, kus see rekultiveeritakse, seepärast ei ole ka edaspidi vajadust rajada reoveesette kompostimiseks kompostimisväljakut.

3.4. Ehitus- ja lammutusjäätmed

Igasugune ehitus- ja lammutustegevus toob kaasa jäätmete tekke. Ehitus- ja lammutusjäätmetes sisalduvat plasti, metalli, klaasi, paberit, puitu on võimalik taaskasutada nagu segaolmejäätmetes

olevatki. Potentsiaalselt võivad ehitusjätmed sisaldada ka ohtlikke aineid nagu asbest, keemiliselt töödeldud puit jne.

Riigi jäätmekava allikatel oli 2012.aastal ehitus- ja lammutusjätmete koguteke riigis 1,45 miljonit tonni. Taaskasutuse tase on kõrge – 72%, taaskasutati suur osa pinnasetäitena ja teedehituses.

Statistilistes arvutustes eeldatakse, et iga valla elaniku kohta tekib ca 100 kg ehitusjätmeid aastas. Seega oleks Viru-Nigula vallas tekkivate ehitus- ja lammutusjätmete kogus aastas 128 t. Antud suurused on kahtlemata ligikaudsed ja võivad tegelikkusest olulisel määral erineda.

Ehitusjätmed tekivad põhiliselt olemasolevate hoonete rekonstrueerimiste või lammutamiste käigus. Kogu tekkiv ehitus- ja lammutusjätmete kogus ei suunata kindlasti prügilasse, märkimisväärne osa neist taaskasutatakse või käideldakse muudel viisidel (näiteks kasutatakse kohapeal täitena, puitu kasutatakse kütusena, metall ning ohtlikud jätmed antakse üle käitlejatele). Ehitustöödel tekkinud pinnast kasutatakse ehituspiirkonna läheduses olevate pinnaebatasuste täitmiseks.

3.5. Ohtlikud jätmed

Kodumajapidamistes tekkivad ohtlikud jätmed

Kodumajapidamises tekib hulgaliselt ohtlikke jätmeid, mis tänu elanikkonna väikesele keskkonnateadlikkusele satub suures osas tavajätmete hulka ja koos nendega prügimäele. Vastavalt *jäätmeseadusele* on kohaliku omavalitsuse ülesanne korraldada kodumajapidamises tekkivate ohtlike jätmete kogumine.

Ohtlike jätmeid kogutakse elanikkonnalt aastaringselt Vasta külas asuvas kogumispunktis. Vastavalt vajadusele tellitakse mõnelt ohtlike jätmete käitluslitsentsi omavalt firmalt jätmete äravedu ja käitlemine, senini on tellitud peamiselt AS Ragn Sellsilt ja AS-lt Epler & Lorenzilt.

Tabelis 6 on toodud 2009-2013.a Viru-Nigula vallast kogutud ohtlike jätmete kogused aastatel 2009-2013.

Tabel 6
2009-2013 Viru-Nigula vallast kogutud ohtlikud jätmed

aasta	ohtlike jätmete kogused tonnides
2009	0,148
2010	15,33
2011	56,54
2012	70,56
2013	55,94

Allikas: www.keskkonnainfo.ee

„Tallinna kodumajapidamistes tekkivate olmejätmete koostise ja koguse uuringu“ andmetel tekib kodumajapidamises keskmiselt 2,11 kg ohtlike jätmeid aastas elaniku kohta (kg/in/a)

(aritmeetiline keskmine leitud Põhja-Tallinna, Pirita ja Nõmme linnaosade andmetest). Tabelis 7 on leitud kodumajapidamistes tekkivad ohtlike jäätmete kogused elanike arvu põhjal.

Tabel 7
Kodumajapidamistes tekkivate ohtlike jäätmete kogused elanike arvu põhjal

Küla nimi	Elanike arv	Ohtlike jäätmete kogus, kg
Aasukalda	26	54,86
Iila	13	27,43
Kabeli	22	46,42
Kaliküla	21	44,31
Kanguristi	46	97,06
Kiviküla	8	16,88
Koila	55	116,05
Kunda	25	52,75
Kurna	19	40,09
Kutsala	16	33,76
Kuura	16	33,76
Letipea	19	40,09
Linnuse	47	99,17
Mahu	38	80,18
Malla	66	139,26
Marinu	3	6,33
Metsavälja	22	46,42
Nugeri	12	25,32
Ojaküla	74	156,14
Paasküla	12	25,32
Pada	60	126,6
Pada-Aruküla	11	23,21
Pikaristi	21	44,31
Pärna	2	2,44
Samma	34	71,74
Selja	56	118,16
Siberi	22	46,42
Simunamäe	14	29,54
Toomika	8	16,88
Tüükri	35	73,85
Unukse	37	78,07
Varudi	22	46,42
Vasta	42	88,62
Villavere	8	16,88
Viru-Nigula	311	656,21

Võrkla	29	61,19
KOKKU	1281	2702,91

Tabel 7 põhjal järeldub, et kodumajapidamistes tekib eeldatavasti ca 2702,91 kg ehk 2,7 tonni ohtlikke jäätmeid aastas. Antud kogus võib erineda mõnevõrra tegelikust ohtlike jäätmete tekkekogusest eelkõige kahel põhjusel. Esimene arvestuslik erinevus võib tekkida sellest, et elanike arv Viru-Nigula Vallavalitsuse rahvastikuregistris ei ole sama tegelike elanike arvuga Viru-Nigula valla territooriumil. Lisaks võib ohtlike jäätmete tekkekoguse erinevus olla tingitud sellest, et aluseks on võetud „Tallinna kodumajapidamistes tekkivate olmejäätmete koostise ja koguse uuringu“ kui kõige põhjalikum seni Eestis tehtud sarnane uuring. Samas, Tallinna linnas on elanikkonnal märkimisväärselt rohkem võimalusi käidelda kodumajapidamistes tekkivaid ohtlikke jäätmeid nõuetekohaselt. Seega võib eeldada, et Viru-Nigula valla elanikkonnal tekib ohtlikke jäätmeid enam kui eelpool viidatud Tallinna jäätmeuuringu põhjal arvestuslikult leitud 2,11 kg elaniku kohta aastas.

Ohtlike jäätmete teke ja kogumine ettevõtluses

Vastavalt riiklikule ohtlike jäätmete kogumise ja käitlemise kontseptsioonile on ettevõtluses tekkinud ohtlike jäätmete kogumine ning üleandmine käitlejale ettevõtja kohustuseks. Ettevõtte võib vedada oma tegevuses tekkivad ohtlikud jäätmed omavahenditega käitlusesse, kuid sellisel juhul peab ettevõtjal olema ka vastav jäätmeluba. Enamlevinumaks ning ettevõtjale valdavalt mugavamaks mooduseks on ka transporditeenuse ostmine käitlejatelt.

Viru-Nigula vallas tegutsevad ettevõtted annavad käitlemiseks peamiselt mitmesuguseid vanaõli jääke ja muid õlidega seonduvaid jäätmeid ning akusid ja päevavalguslampe. Ettevõtetes tekkivate ja käitlemiseks üleantavate ohtlike jäätmete koguste kohta puudub usaldusväärne statistika. Kuna tegelikkuses ei anta kõik tekkinud ohtlikud jäätmed üle nõuetekohasele käitlemisele, osa neist ladustatakse ning antakse eeldatavasti üle tulevikus, väikene osa aga taaskasutatakse (näiteks vanaõlid taaskasutatakse metsa ülestöötamisel saeõlina, teataval määral ka põletatakse).

Ohtlike jäätmete käitlemise teenust Viru-Nigula vallas pakuvad peamiselt AS Epler & Lorenz ja AS Ragn Sells.

3.6. Paber ja kartong

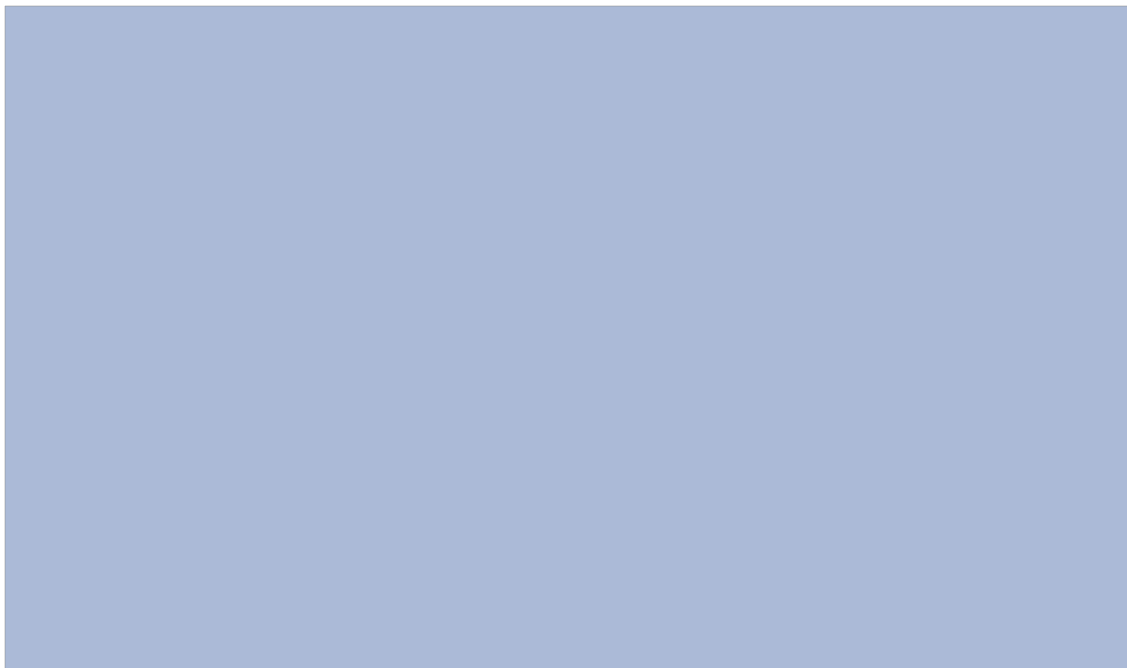
Kuni aastani 2013 paiknes Viru-Nigula alevikus kolm 0,66 m³ papi ja kartongi kogumise mahutit. Mahuteid kasutati hästi, täituvus oli hea.

2013. aasta suvel teisaldas vedajafirma konteinerid põhjendusega, et täituvus oli halb ja konteinerite paiknemine Viru-Nigula alevikus ei tasunud end ära. Selle väitega ei saa nõustuda, sest mahutid olid pidevalt täis, probleemiks olid pigem kitsad avad, kust oli suuremõdulist materjali raske sisse toppida.

Praegu saab paberit ja pappi ära anda kord aastas toimuva kogumiskampania käigus.

3.7. Jäätmetekke prognoos

Säästva Eesti Instituudi (SEI-Tallinn) poolt 2012-2013.a läbi viidud segaolmejäätmete sortimisuuringu „Eestis tekkinud segaolmejäätmete, eraldi kogutud paberi- ja pakendijäätmete ning elektroonikaromu koostise uuring“ kaudse hinnangu kohaselt tekkis 2011.a Eestis ühe elaniku kohta keskmiselt 216 kg segaolmejäätmeid aastas, mis teeb umbes 0,59 kg segaolmejäätmeid inimese kohta päevas.

Joonis 2 Eesti keskmine segaolmejäätmete liigiline koostis (SEI uuring 2012-2013)

Olmejäätmete tekke vähenemist ei ole ette näha, sest suurenev tarbimine ja elanike ostujõu tõus soodustavad tekkivate jäätmekoguste suurenemist. Lõppladestamisele suunataavad jäätmekogused saavad hakata vähenema vaid siis, kui järjest rohkem jäätmeid suunatakse taaskasutusse. Selleks annab võimalusi pakendijäätmete kogumissüsteemi rakendumine ja teiste jäätmeliikide kohtsortimise arendamine.

Ladestatavate olmejäätmete kogust vähendab ka paranev järevalve jäätmekäitluse üle (Keskkonnaministri 29.04.2004.a. määrus nr 38 „Prügila rajamise, kasutamise ja sulgemise nõuded“ kehtestab prügilatele kohustuse rakendada ranget kontrolli ladestatavate jäätmete üle), mille tulemusel peaks paranema jäätmetestatistika kvaliteet ning olema välistatud olukord, kus olmejäätmetena ladestatakse muid jäätmeliike. Kirjeldatud olmejäätmete koguse vähenemine on võimalik üksnes muude jäätmeliikide koguste suurenemise arvelt. Võib oletada, et olmejäätmete teke suureneb peamiselt tarbimise kasvu arvelt umbes 3 kuni 5 protsenti aastas. Üleriigilise jäätmekava järgi peaks aastaks 2020 olmejäätmete ringlussevõtu osakaal olmejäätmete kogumassist olema 50%.

Kõrvaldamist vajavate olmejäätmete koguse muutused tulenevad eelkõige muutustest tarbimisstruktuuris, vähemal määral ka teistest asjaoludest. Valla jäätmekäitluse arendamise seisukohalt võib lugeda olulisemaks olmejäätmete käitlussüsteemist väljas olevat kodumajapidamiste liitumist süsteemiga tulenevast käideldavate jäätmete koguste kasvu.

Riigi jäätmekava järgi peaks aastaks 2020 pakendijäätmete ringlussevõtu osakaal pakendijäätmete kogumassist olema 60%. Seega tuleb valla jäätmehoolduses rõhku panna pakendijäätmete

kogumissüsteemi korraldamisele, mis tuleneb *Pakendiseadusest*. Lisaks joogitaarale kehtestatavale tagatisrahale on kohustatud tootjaid ka muud müügipakendit tagasi koguma, mis peaks samuti suurendama eraldikogutud pakendijäätmete koguseid. Seega peaks pakendijäätmete osakaal olmejäätmetes aja jooksul vähenema.

Ehitus- ja lammutusjäätmete kogus sõltub suuresti investeeringutest ja ehitusmahtudest. Lähtudes eeldatavatest ehitusmahtude kasvust ning ehitus- ja lammutusjäätmete enamkorraldatud käitlemisest on oodata tekkivate ning vastavalt käideldud (sh. statistikas kajastuvate) ehitus- ja lammutusjäätmete koguse suurenemist. Teisalt ehitus- ja lammutusjäätmete korrektse käitlemise tulemusena ladestavate jäätmete kogus võib väheneda.

Ehitusjäätmete tekke vähendamise ja taaskasutusse suunamise edukus sõltub suuresti tööde organiseerimisest – ehitusprahi ja purunenud materjalide koguse vähendamine, materjalide ladustamise tingimused, jäätmete kohtsorteerimine, ohtlike jäätmete eraldamine jne. Lammutusjäätmete taaskasutuse eelduseks on samuti tööde hea organiseerimine, pidades silmas saadud materjalide taaskasutamise võimalusi. Ehitus- ja lammutusjäätmete käitlemise suunamisel on oluline roll ka kohalikul omavalitsusel, kohalik omavalitsus saab antud jäätmete käitlust suunata näiteks ehitus-lammutustööde projekteerimistingimustes vastavate nõuete esitamisega ning suuremates projektides ehitus- ja lammutusjäätmete käitluse kajastamise nõudmisega.

3.8. Viru-Nigula vallas tegutsevad jäätmekäitlejad

Viru-Nigula vallas teostab olmejäätmete kogumist ja vedu AS Ragn Sells. Vald on sõlminud olmejäätmete veo lepingu AS Ragn Sellsiga kolme küla kohta: Viru-Nigula, Vasta ja Pada. Elanikud, kes ise sõlmivad olmejäätmete veo lepinguid, kasutavad ka põhiliselt Ragn Selli teenuseid.

Taaskasutusse suunatava pakendi kogumist teostavad Tootjavastutusorganisatsioon OÜ ja Eesti Pandipakend.

Ohtlike jäätmete käitlusettevõtetest tellitakse tavaliselt AS Epler & Lorenz või AS Ragn Sells.

3.9. Jäätmete taaskasutamine ja kõrvaldamine

Riigikogu poolt on määratletud Eesti keskkonnapoliitika, mille üheks põhieesmärgiks on jäätmekäitluse arendamine, jäätmetekke vähendamine ja jäätmete ringlussevõtu ergutamine. Eesmärkide saavutamiseks koostati Eesti Keskkonnastrateegia aastani 2030.

Jäätmevõimaluste ja keskkonnareostuse vähendamiseks on tarvis maksimaalselt taaskasutada tekkinud jäätmeid, selle võimaluse puudumisel tuleb jäätmed seadusele vastavalt kõrvaldada, kuid võimalikult vähe ladestada prügilasse.

Lääne-Viru maakonnas on 9 jäätmejaama. 01.03.2012.a loodi Lääne-Viru Jäätmekeskus, mille eesmärk on võimaldada kohalikele elanikele ning ettevõtetele jäätmete üleandmist ning korraldada ja hallata maakonnas korraldatud jäätmevedu.

Alates 2014.aasta jaanuarist tegeleb jäätmekeskus ka kompostimisega.

Pärast Ussimäe prügila sulgemist ladestatakse maakonnas tekkinud jäätmed Uikala prügilasse, taaskasutatavad jäätmed suunatakse käitlemiseks Lääne-Viru Jäätmekeskusesse.

Uikala prügila on 2002.aastal avatud kaasaegne prügila Ida-Virumaal Uikalas. Prügila on 12 ha suurune, jäätmekäitlusala on jaotatud neljaks ladestusalaks. Uikala prügilasse võib ladestada kuni 54 tuhat tonni jäätmeid aastas. Ladestada võib segaolmejäätmeid, ehitus- ja lammutusprahti, tööstuste tavajäätmeid ning romusõidukeid.

Prügila arvutuslik kasutusiga kestab 2028.aastani. Pärast kõikide ladestamisalade täitumist kaetakse prügila nõuetekohaselt kinni.

3.10. Jäätmekäitluseks vajalik loodusvara

Jäätmeseaduses on jäätmekäitluseks vajaliku loodusvara all mõeldud vee, turba, savi ja pinnase kasutamise mahu hinnangut. Viru-Nigula vallas asunud kunagised väikeprügilad on nüüdseks kõik suletud. Nende juures olulist loodusvarade vajadust enam ei ole. Vajaminevat loodusvarade mahtu ei saa praegu täpselt hinnata ning see selgub juba konkreetsete tegevuste kavandamise ning projekteerimise käigus.

3.11. Omavalitsuse õigusaktid

Kohaliku omavalitsuse õigusaktid täpsustavad üleriigilist seadusandlust. Jäätmekäitluse korraldamise aspektist on olulisemad Viru-Nigula valla jäätmehoolduseeskiri ning heakorraeeskiri.

Viru-Nigula valla jäätmehoolduseeskirjas on sätestatud jäätmekäitluse üldprintsipiibid, jäätmete kogumise, sorteerimise, veo korraldamine ning nendega seotud tehnilised nõuded. Jäätmehoolduseeskiri koosneb järgmistest peatükkidest:

- I Üldsätted (Mõisted)
- II Jäätmekäitluse üldnõuded;
- III Jäätmevaldaja ja territooriumi haldaja kohustused;
- IV Jäätmete kogumine;
- V Pakendi ja pakendijäätmete kogumine;
- VI Jäätmekäitluse tehnilised nõuded;
- VII Ehitus- ja lammutusjäätmete käitlemine;
- VIII Tervishoiu- ja veterinaarteenuse osutaja jäätmete käitlemise nõuded;
- IX Jäätmete vedu
- X Vastutus

Viru-Nigula valla heakorra ja kaevetööde eeskiri on kinnitatud Viru-Nigula Vallavolikogu 20.03.2003.a määrusega nr 11. Heakorraeeskirjaga on sätestatud nii avalikult kasutatavate alade kui kinnistute heakorra tagamiseks vajalikud nõuded ja kohustused, mis on otseselt või kaudsemalt seonduvad ka jäätmealase tegevusega.

4. JÄÄTMEHOOLDUSE EESMÄRGID

4.1. Eesmärkide püstitamise alused

Viru-Nigula valla jäätmekava eesmärkide püstitamisel jälgitakse:

- jäätmehoolduse olemasolevat olukorda ja probleeme;
- Eesti Keskkonnastrateegias antud jäätmehoolduse suundi ja õigusaktides antud nõudeid;
- Üleriigilist jäätmekava ning Viru-Nigula valla arengukava.

4.2. Õigusaktidest tulenevad nõuded

Riigi jäätmekava 2014-2020 peaesmärk on jäätmekäitluse hierarhiat järgiv säästev Jäätmehooldus:

- Tuleb igati vältida ja vähendada jäätmeteket, sealhulgas vähendada jäätmete ohtlikkust
- Võtta jäätmed ringlusse või neid muul viisil taaskasutada maksimaalsel tasemel.
- Vähendada jäätmetest tulenevat keskkonnariski, tõhustades muuhulgas seiret ning järelvalvet

Jäätmete taaskasutamine (*Jäätmeseadus*)

- Jäätmed tuleb taaskasutada, kui see on tehnoloogiliselt võimalik ning kui see ei ole muude jäätmekäitlusmoodustega võrreldes ülemäära kulukas;
- Jäätmete energiakasutusele tuleb eelistada jäätmete ringlussevõttu toormena või materjalina;
- Jäätmed taaskasutatakse või kõrvaldatakse nende tekkekohale võimalikult lähedal asuvas tehnoloogiliselt sobivas ning tervise- ja keskkonnakaitsealastele vastavas jäätmekäitluskohas;
- Kohaliku omavalitsuse üksus korraldab jäätmete sortimist, sealhulgas liigiti kogumist, et võimaldada nende taaskasutamist võimalikult suures ulatuses.

4.3. Eesmärgid jäätmeliikide kaupa

Pakendijäätmed

Alates 2010.aasta 31.detsembrist peab pakendiettevõtja tagama pakendijäätmete taaskasutamise järgmises ulatuses:

- 1) pakendijäätmete kogumassist vähemalt **60%-ni** aastas;
- 2) pakendijäätmete kogumassist **ringlussevõtuna** vähemalt **45%-ni** aastas ja iga pakendimaterjali liigi kogumassist vähemalt **15%-ni** aastas.

Viru-Nigula vallas tuleb välja selgitada pakendikonteinerite jätkuv vajadus külades.

Korraldatud olmejäätmevedu (*Jäätmeseadus*)

Kohalik omavalitsus korraldab oma haldusterritooriumil olmejäätmete kogumise ja veo. Korraldatud jäätmevedu võib hõlmata ka muid jäätmeid, kui seda tingib oluline avalik huvi.

Viru-Nigula vallas on korraldatud olmejäätmevedu Viru-Nigula alevikus, Pada ning Vasta külades.

Praegu on kavas jätkata korraldatud olmejäätmeveoga samades külades.

Biolagunevad jäätmed

Jäätmeseaduse kohaselt ei tohi prügilasse ladestatavate olmejäätmete hulgas olla biolagunevaid jäätmeid:

- 1) üle 45 massiprotsendi alates 2010. aasta 16. juulist;
- 2) üle 30 massiprotsendi alates 2013. aasta 16. juulist;
- 3) üle 20 massiprotsendi alates 2020. aasta 16. juulist.

Viru-Nigula valla jaoks tähendab see seda, et tuleb hakata rohkem propageerima aia- ja pargijäätmete ladestamist Viru-Nigula alevikus paiknevasse boiloogiliste jäätmete ladestamispaika.

Paberi- ja kartongijäätmed

Eesmärgiks on lähiaastatel taastada Viru-Nigula alevikus papi- ja kartongi kogumise mahutid. Külades ja eramajade piirkonnas käitlevad elanikud ise oma paberijäätmeid, kogumiskonteinereid oleks vaja just Viru-Nigula alevikku, kus on kõige rohkem kaugküttel korruselamuid.

Ohtlikud jäätmed

Viru-Nigula vallas kogutakse ohtlikke jäätmeid aastaringselt Vasta külas paiknevasse kuuri. Eesmärgiks on jätkata ohtlike jäätmete kogumist elanikkonnalt, samas tuleks kaasajastada ja remontida ohtlike jäätmete kogumiskohta.

4.4. Jäätmekoguste ja jäätmete ohtlikkuse vähendamine, taaskasutamine

Euroopa Liidu ja Eesti jäätmehoolduse üldiseks eesmärgiks on jäätmetekke ja jäätmetest põhjustatud kahjulike mõjude vältimine ja vähendamine. Jäätmetekkest ning nende käitlemisest tuleneva mõju vältimise meetmed saab järjestada järgmisse pingeritta:

- jäätmetekke vältimine;
- tekkivate jäätmekoguste ja nende ohtlikkuse vähendamine;
- jäätmete taaskasutamise laiendamine;
- jäätmete keskkonnaohutu ladestamine.

Jäätmekoguseid saab vähendada otseselt, näiteks tootmistehnoloogia või tarbimisharjumuste muutmise läbi. Tootmises on jäätmete ja nendest põhjustatud kahjulike mõjude minimeerimine võimalik siis, kui seda on arvestatud tootmisprotsessi kavandamisel. Toodete valmistamisel ja sisseveol tuleb kasutada eeskätt selliseid tooteid, mis on pikaajalised ja korduvalt kasutatavad ning mille kõrvaldamisel tekkivad jäätmed on taaskasutatavad võimalikult suurel määral.

Ettevõtluse puhul on eesmärkideks:

- uute ja rekonstrueeritavate ettevõtete puhul jäätmevaese tehnoloogia rakendamine ning parimate võimalike võtete kasutamine;
- kõikide ettevõtete puhul jäätmekäitlussüsteemi parem korraldatus.

Elanikkonnal tekkivate jäätmete koguste vähendamine on võimalik eelkõige läbi nõustamise ja inimeste keskkonnateadlikkuse tõusu. Majanduslikuks vahendiks oleks sorteeritud ja sorteerimata jäätmete erinev maksustamine.

Eesmärkideks on:

- elanikkonna keskkonnateadlikkuse tõstmine;
- keskkonnasõbralike harjumuste juurutamine.

4.4.1. Olmejäätmed

Olmejäätmete, kui kõige heterogeensema koostisega jäätmegrupi, puhul on vajalik eesmärkide püstitamiseks ning lahenduste leidmiseks usaldusväärse andmebaasi olemasolu. Praegu saab Viru-Nigula andmeid kätte www.keskkonnainfo.ee keskkonnast.

Olmejäätmete tekke vähendamine on keeruline probleem, mis sõltub ka majanduslikust edukusest ja inimeste teadlikkusest. Olmejäätmete koguse ja ohtlikkuse vähendamine sõltub jäätmete sorteerimise, lahuskogumise ja taaskasutamise määrast ning inimeste tarbimisharjumustest.

Viru-Nigula vallas on olmejäätmete kogused viimastel aastatel vähenenud. Seda võib seletada maapiirkonna elanike väiksemate sissetulekutega, samuti elanikkonna vähenemisega.

Olmejäätmete ohtlikkuse ja tekkinud jäätmekoguste vähendamine. Olmejäätmete ohtlikkuse vähendamise üheks suunaks on keskkonnale ja inimese tervisele ohutute materjalide (ainete) kasutamine.

Taaskasutamine. Jäätmete taaskasutamisel on omad piirid, millede ületamine tõstab tunduvalt investeringute vajadust ja töökulu. Paratamatult on vaja mittekasutatav osa kas põletada, ladustada või kompostida.

Eesmärgid:

- elanikkonna harimine, et saavutataks olmejäätmete sorteerimine.
- tekkivate olmejäätmete taaskasutamine 50% ulatuses;
- biolagunevate jäätmete kohtsortimise, kompostimise võimaluste ja vajaduste kindlaksmääramine ning olmes tekkinud biolagunevatest jäätmetest taaskasutusse suunata 50%.

Tegevused ja meetmed:

- Eesmärkide saavutamiseks on vallavalitsusel kavas jätkata jäätmealaste artiklite avaldamist vallalehes.
- Samas on plaanis ka juba varasematel aastatel alustatud elanikkonna informeerimist läbi infovoldikute, kus on kirjas detailsed juhised jäätmete liigiti kogumiseks.
- 2015.aastal on käimas läbirääkimised Kunda linnaga ühise arengukomisjoni moodustamiseks. Siit võiks alguse saada ka jäätmealane koostöö.
- Aidata kaasa korruselamute juurde korteriühistute moodustamisel. Kui olmejäätmete eest tuleb maksta läbi korteriühistu, tekitab see tarbijates ka rohkem sorteerimis- ja säästmisvajadust.

4.4.2. Pakendijäätmed

Prioriteetseks suunaks on pakendi ja pakendijäätmete vähendamine. Pakendijäätmete vähendamine on võimalik läbi elanikkonna kui jäätmetekitaja vastavasuunaline harimine ja selgitustöö (säästev tarbimine, kaupade teadlik valik jne). Samuti oleks oluline keskkonnahoiualase selgitustöö läbiviimine ka tootjate, kui pakendite valmistajate hulgas. Pakendijäätmete tekke vähendamise

võimalusi piirab oluliselt valitsev tarbimiskultuur, millest tulenevalt moodustab tootest väga olulise osa just pakend.

Reaalseks suunaks tekkinud pakendi ja pakendijäätmetest tulenevate probleemide lahendamisel on valikkogumine ja taaskasutamise suurendamine. Pakendi ja pakendijäätmete kogumissüsteem saab toimida edukalt üksnes juhul kui toimub nende **sorteerimine tekkekohas**, mille tulemused sõltuvad elanikkonna kaasamise määrast.

Pakendi ja pakendijäätmete valikkogumise ja taaskasutusse suunamisel on **eesmärgiks** ellu rakendada kogu piirkonda hõlmav pakendiettevõtetele baseeruv pakendi ja pakendijäätmete kogumisvõrgustik. Omavalitsusel on pakendijäätmete kogumissüsteemis suunav ja koordineeriv roll.

Eesmärgiks on, et pakendijäätmete kogumassist taaskasutataks vähemalt 60% ja võetaks ringlusse vähemalt 55% aastas.

Kuna olemasolev pakendikonteinerite võrgustik katab praegu valla vajadused, siis lähiaastatel ei ole plaanis pakendikonteinereid juurde muretseda.

Küll aga oleme valmis reageerima elanike ettepanekutele selles valdkonnas, kui peaks vajadus tekkima.

Tegevused ja meetmed:

- Selgitustöö elanikkonna hulgas – sorteerides pakendid olmejäätmete hulgast välja, väheneb ka olmejäätmete kogus.
- Artiklite avaldamine valla lehes – muutes tarbimisharjumusi, väheneb ka pakendite kogus.

4.4.3. Biolagunevad jäätmed

Biolagunevad jäätmed moodustavad olulise osa olmejäätmetest. Biolagunevad jäätmete koguste vähendamisel on võtmeroll ladestatavate olmejäätmete koguste vähendamisel ning prügilate keskkonnaohu minimeerimisel. Orgaanilise aine rikkad on ka reoveesete, loomsete ja taimsete kudede jäätmed, puidujäätmed, sõnnik jne. Käesolevas punktis käsitletakse olmelise tekkega biolagunevaid jäätmeid, nagu paber, köögijäätmed, haljastusjäätmed.

Haljastusjäätmetest saab eristada valla haljastusjäätmed ja koduaedades tekkivad haljastusjäätmed. Ühiskondlike haljasalade hooldamisel tekkivate jäätmete käitlemisel on eesmärgiks suunata need järgnevatel aastatel 95 % ulatuses taaskasutusse (kompostida). Koduaedades tekkivate haljastusjäätmete koguste vähendamiseks tuleb propageerida nende kohapealset komposteerimist.

Kuna, aga eraldikogutud köögijäätmete suuremahuliseks edasiseks käitlemiseks käesoleval ajal võimalused puuduvad, siis on parimad võimalused lokaalsel taaskasutusel hajaasustuses ning eramajapidamistes, kus on eesmärgiks kohapeal taaskasutada 50% tekkivatest köögijäätmetest (eelkõige komposteerimise teel). Korterimajade puhul on võimalik rakendada kompostreid, kuid kuna on tegemist uudse lähenemisega, ei saa sellele esialgu panna suuri lootusi. Eesmärgiks on 2020. aastaks kohapeal komposteerida 15 % korterimajapidamistes tekkivatest jäätmetest.

Ehkki võib eeldada, et suurte koguste biolagunevate jäätmete töötlemine niipea ei rakendu, tuleb tagada, et aastaks 2020 oleks biolagunevate jäätmete osakaal ladestatavates jäätmetes alla 45 massiprotsenti.

Tegevused:

- Propageerida elanikkonda rohkem kasutama biolagunevate jäätmete kogumisplatsi.
- Lehtede langemise ajal teavitada elanikke võimalusest tuua lehti eelnimetatud platsile, vajadusel sildistada olmejäätme konteinerid biojäätmeid keelavate siltidega.

4.4.4. Ehitus- ja lammutusjäätmed

Ehitus- ja lammutusjäätmete kogus sõltub otseselt majanduslikust olukorrast. Mida kiirem on majanduslik kasv, seda enam toimub vanade majade lammutamine ja uute ehitamine ning uute teede rajamine.

Jäätmekoguste ja ohtlikkuse vähendamine. Vähendamise ja taaskasutamise eeldused peituvad eelkõige uusehitiste projekteerimises ja planeerimises. Otseselt sõltub jäätmetekke minimeerimine ehitus- ja remondiettevõtete tegevusest. Ehitus- ja lammutustöodel saab jäätmeid vältida ja vähendada mõistliku töökorraldusega jäätmete tekkekohas. Selleks tuleb:

- suurendada korduvkasutatavate materjalide kasutamist;
- vähendada materjalide raiskamist tööde kõikidel etappidel;
- vähendada ohtlike ainete kasutamist;
- eraldada ja koguda ehituse kõigis etappides tekkivad ohtlikud jäätmed, et tagada nende eraldi käitlemine;
- lammutusjäätmete hulgast, kus on võimalik, eraldada turuväärtust omavad materjalid;
- lammutusjäätmete hulgast eraldada materjalid, mis võivad jäätmete edasisel töötlemisel ja kasutamisel põhjustada probleeme ning kvaliteedi langust.

Taaskasutamine.

Ehitus- ja lammutusjäätmeid saab taaskasutada järgnevalt:

- täitematerjalina, kus ei ole esitatud kõrgeid kvaliteedinõudeid;
- tellised, puit; materjalid, mida ei ole võimalik suurehitustes kasutada:
 - kasutatavate prügilate ajutiste teede ehituses;
- sorditud jäätmete taaskasutamine otseses ringluses;
- sorditud ja ohtlike lisanditeta puidujäätmete põletamine.

4.4.5. Ohtlikud jäätmed

Peamiseks ohtlike jäätmete tekke vältimise ja koguste vähendamise abinõuks on tootmises ohtlike ainete mittekasutamine ja/või nende kasutamise vähendamine. Kõikide ohtlike ainete puhul ei ole see aga võimalik, teatavatel juhtudel võib väheohtlike materjalide kasutamisel langeda ka toodangu kvaliteediomadused. Jäätmete ohtlikkuse vähendamisel ning jäätmekäitlusest tuleneva keskkonnaohu minimeerimisel on esmatähtis koguda ohtlikud jäätmed tavajäätmetest eraldi ning need kahjutustada vastavaid nõudeid järgides. Ettevõtluses ning kodumajapidamistes tekkivate ohtlike jäätmete kogumis- ning üleandmissüsteem on erinev.

Vastavalt *Jäätmeseadusele* on kodumajapidamistes tekkivate ohtlike jäätmete kogumise ja üleandmise süsteemi korraldajaks kohalik omavalitsus. Kodumajapidamistes tekkivate ohtlike jäätmete kogumissüsteemi arendamisel on **eesmärkideks**:

- teha elanikkonna hulgas selgitustööd tagamaks ohtlike jäätmete sorteerimise kohapeal;
- arendada olemasolevat ohtlike jäätmete kogumispunkti.

Ettevõtluses tekkinud ohtlikud jäätmed tuleb jäätmetekitajal anda käitlemiseks üle ohtlike jäätmete käitlulitsentsi omavale ettevõttele, jäätmetekitaja peab tasuma üle antud jäätmete käitluskulud. Ettevõtluses tekkivate ohtlike jäätmete käitluse seisukohalt on **eesmärkideks**:

- saavutada kontroll kõikide ohtlike jäätmeid tekitavate ettevõtete üle, kaasa arvatud väikeettevõtlus;
- tagada ohtlike jäätmete kogumisel tervise- ja keskkonnakaitseliste nõuete täitmine;
- vajadusel rajada ettevõttesisesed ohtlike jäätmete kogumispunktid.

Tegevused:

- Jätkata kampaaniate ja meeldetuletuste korraldamisega. Korraldada kevaditi valla lehe kaudu meeldetuletusi, et inimesed oma ohtlikud jäätmed valla kogumispunkti ära tooksid.

4.4.6. Elektri- ja elektroonikaseadmete romud

Elektri- ja elektroonikaseadmed ning nende osad on tulenevalt *jäätmeseadusest* probleemtooted, mille tootja on kohustatud tagama tema valmistatud, edasimüüdud või sisseveetud probleemtoodetest tekkivate jäätmete kokkukogumise ja nende taaskasutamise või kõrvaldamise. Eesmärgiks korraldada tekkivate elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmete kogumine tootja finantseerimisel jäätmejaamas ja/või kogumisaktsioonidena.

Probleemtoodete jäätmeid aitaks vähendada ka masinate ja mehhanismide parem kvaliteet.

Elektri- ja elektroonikatooteid ei peaks nii tihti välja vahetama, kui tootjad toodaksid kauem vastupidavamaid mehhanisme ja kodumasinaid.

Eesmärgid:

- Jätkata elanikkonnalt elektri- ja elektroonikaromude kokkukorjamist, tuletades seda meelde nii vallalehes kui infotahvliitel.

Tegevused:

- Vajadusel pakkuda vallapoolset abi elektroonikaromude äravedamisel.

4.5. Muud eesmärgid

Viru-Nigula vallas on oluliseks probleemiks metsade ja teeäärte jäätmetega risustamised. Valda läbivad Tallinn–Narva, Põdruse–Padaoru–Kunda jt väiksemad teed, mis satuvad tihedamini risustamise ohvriks kui mõned kõrvalised metsateed.

Tulevikus võiks kaaluda ka mõne naaberomavalitsusega ühise jäätmeveopiirkonna loomist. See sõltub volikogu häälestatusest ja rahalistest võimalustest. Peame arvestama faktiga, et prügiveo teenus võib sel juhul muutuda elanikkonnale kallimaks.

Eesmärgid:

- ebaseaduslikult jäätmete keskkonda viimise ärahoidmine;
- korduvalt risustatud kohtadesse keelusiltide ülespanek;

- kontroll tekkivate jäätmevoogude üle.

Meetmed:

- üheks meetmeks on jäätmetekitajate maksimaalne haaramine korraldatud jäätmekäitlussüsteemi, sest kui elanikud on jäätmeveoga liitunud ja prügikonteiner olemas, ei teki põhjust jäätmete keskkonda viskamiseks;
- järelevalve tugevdamine valla poolt ebaseaduslike jäätmete mahapaneku kohtades;
- elanikkonna keskkonnateadlikkuse tõstmine.

5. MÕJU KESKKONNALE

5.1. Jäätmekäitluse mõju keskkonnale

Jäätmekäitluse mõju keskkonnale avaldub mitmest aspektist, mõju keskkonnale võib olla nii otsene (loodusliku keskkonna reostamine, inimese tervise ja heaolu kahjustamine) kui kaudne (prügilate ümbruses maa hinna langus, prügilate sulgemisega kaasnev loodusressursi kulu). Oma olemuselt on jäätmekäitluse mõju nii lokaalne, regionaalne kui ka globaalne.

Jäätmekäitluse negatiivse keskkonnamõju kontrollimise ja vähendamise eeltingimuseks on kõigi jäätmetekitajate haaramine korraldatud jäätmekäitlussüsteemi ja kontroll tekkivate jäätmevoogude üle. Kõrvaldatavate jäätmete koguste vähendamine on võimalik läbi jäätmete kohapealse sorteerimise, mis loob eeldused suunata erinevaid jäätmeid kordus- ja taaskasutusse. Jäätmete kohtsorteerimist piiravad puuduvad sorteerimisharjumused ning lahuskogumise võimalused. Puuduseks on ka võimalike eraldikogutud jäätmete vastavate käitlusvõimaluste puudus, mistõttu võidakse käidelda ka eraldikogutud jäätmed koos segajäätmetega.

Jäätmekogumisel avaldab keskkonnamõju eelkõige toiduainete jääkide ning muude orgaaniliste jäätmete kogumine, nimetatud jäätmed hakkavad kogumiskohtade harva tühendamise korral roiskuma, põhjustades nii haisu kui jääkvedelike teket.

Ohtlike jäätmete kogumise ja hoiustamisega kaasneb ebaõigete lahenduste kasutamisel mõju eelkõige töötajate tervisele ja tööohutusele ning ümbritsevale keskkonnale. Kodumajapidamistes (eriti hajaasustuses) toimub paratamatult teatav kogutavate jäätmete kohapealne kõrvaldamine – komposteerimine, põletamine. Korrekse käitumise korral ei oma teatavate jäätmeliikide kohapealne taaskasutamine või kõrvaldamine olulist negatiivset mõju.

Jäätmeveo keskkonnamõju on üldjuhul tagasihoidlik ning sarnane muu transpordist tuleneva keskkonnamõjuga – müra, transpordivahendite heitgaasid jmt. Jäätmeveo puhul tuleb kasutada selleks sobivaid vahendeid, et oleks välditud jäätmete mahapudenemine nii laadimistöodel kui veo käigus.

Reoveesette ebaõigel taaskasutamisel võib samuti avalduda negatiivne mõju, kusjuures mõju allikaks võivad olla nii settes olevad toitained kui ka raskmetallid.

Probleemiks on jäätmete ebaseaduslik ladestamine metsa- ja teeservadele ning põletamiseks mitte sobilike jäätmete põletamine. Eelkõige on see põhjustatud inimeste teadmatusest, millist kahju jäätmed tekitavad loodusele ning järelevalve puudumisest jäätmekäitluse üle.

5.2. Jäätmekava rakendamise mõju keskkonnale

Jäätmekava kui *jäätmeseaduse* ühe osa rakendamisel on kõigi eelduste kohaselt positiivne mõju keskkonnale, eelkõige jäätmetest tekkiva reostuse vähendamise näol, samas kasutades erinevaid loodusressursse selle saavutamiseks. *Jäätmeseaduse* kohaselt on üks suurimatest kohalikele omavalitsusele pandavatest kohustustest jäätmehoolduse arendamine oma haldusterritooriumil. Seega on käesolevas jäätmekavas analüüsitud eelkõige jäätmehoolduse rakendamise mõju keskkonnale. *Jäätmeseadus* defineerib jäätmehooldust kui jäätmekäitlust (jäätmete kogumine, vedamine, taaskasutamine ja kõrvaldamine), järelevalvet jäätmekäitluse üle ja jäätmekäitluskohtade järelehooldust. Vastavalt definitsioonile võib eeldada, et jäätmehooldusel saab

olla ainult positiivne mõju keskkonnale. Samas, olenevalt jäätmekäitluse meetoditest, võib erinevate käitlusprotsessidega tekkida ka negatiivne mõju. Lähtuvalt tunnustatud jäätmekäitlusmeetodite prioriteetsusest on esimene eesmärk jäätmeid mitte tekitada. Siiski tekkinud jäätmete taaskasutamismooduste eelistatud järjekord on järgmine: jäätmete korduskasutus, taaskasutus, ringlusse võtmine ja energiakasutus. Kõige viimase jäätmekäitlustoiminguna eelistatakse jäätmete kõrvaldamist.

Eeltoodust lähtuvalt on selge, et täna Eestis laialdaselt kasutatav jäätmete kõrvaldamine prügilasse ilma taaskasutamismooduste rakendamiseta on halvim, mida me teha võime. Samas, jäätmete kõrvaldamine nõuetele vastavatesse prügilatesse omab keskkonnale siiski positiivsemat mõju kui jäätmete kõrvaldamine nõuetele mittevastavatesse prügilatesse või niisama loodusesse hülgamine. Kuivõrd jäätmete hülgamist loodusesse esineb suhteliselt palju, on jäätmehoolduse kõige elementaarsemate nõuete täitmine esmaseks eesmärgiks ja omab positiivset mõju olemasolevale olukorrale.

Kokkuvõte

Jäätmekäitluse negatiivsete keskkonnamõjude minimeerimiseks on vaja rakendada käesolevas jäätmekavas loetletud tegevusi, mis aitavad korrastada jäätmekäitlust, suurendada jäätmete sortimist ja taaskasutust, vähendada prügilatesse ladustatavate jäätmete koguseid ning seega ka ohtlike jäätmete sattumist keskkonda.

Eesmärk on suurendada taaskasutatava materjali ringlust ning vältida selle ladestamist looduskeskkonnas.

6. JÄÄTMEHOOLDUSE KAVANDAMINE JA JÄRELVALVE

6.1. Jäätmehoolduse kavandamine

Viru-Nigula valla jäätmehoolduse kavandamisel on aluseks valla jäätmekava. Jäätmekava peab olema kooskõlas kehtivate õigusaktide ning üleriigilise jäätmekavaga ja arvestama jäätmemajanduse reaalse olukorraga. Selle tagamiseks tuleb jäätmekava perioodiliselt üle vaadata ning vajadusel täiendada.

6.2. Teadlikkuse tõstmine ja järelevalve tõhustamine

Kaasaegse jäätmekäitluse arendamine ei ole üksnes tehniline, vaid ka sotsiaalne probleem. Jäätmekavaga püstitatud eesmärkide elluviimine eeldab elanike kaasamist ja vastavat selgitustööd. Jäätmete tekke vähendamine, jäätmete sorteerimine ja käitlemine tekkekohas sõltub suurel määral elanike valmisolekust jäätmekäitlust edendada. Valmisolek omakorda on seotud motivatsiooniga – parandada elukeskkonda tervikuna, vähendada jäätmekäitluse maksumust jne.

Elanike kaasamisel tehtava selgitustöö saab jagada kaheks:

- üldine süstemaatiline keskkonnakasvatus, s.h. ka kõikidele sihtgruppidele suunatud säästva jäätmekäitluse selgitustöö;
- konkreetse jäätmekäitlusprogrammi käivitamise eelne ja selle toimimise ajal toimuv selgitustöö.

Iga konkreetse programmiga seotud teavitamine ja selgitustöö peab käivituma tunduvalt varem, enne tehnilise teostamise juurde asumist. Sõltuvalt käivitatava programmi iseloomust ja teostamiskohast võivad sihtgrupid olla järgmised: kinnistute omanikud, kortermajade elanikud, koolilapsed, ettevõtjad.

Teadlikkuse tõusu saab kiirendada ka järelevalve tõhustamise kaudu. Jäätmekäitluse üle teostavad järelevalvet Keskkonnainspeksioon ja tema piirkondlikud osakonnad.

Keskkonnainspeksiooni Lääne-Virumaa büroo asub Rakveres (Kunderi 18, 44307 Rakvere; telefon 32 58 418).

Keskkonnajärelevalve seaduse järgi on ka kohalik omavalitsus järelevalveasutus, millel on oma territooriumil Keskkonnainspeksiooniga samasugused õigused ja kohustused.

Järelevalve tõhustamise abinõud on järgmised:

- parem koostöö Keskkonnainspeksiooni ja omavalitsuse vahel;
- jäätmetekitajate jäätmearuande kohustus;
- avalikkuse kaasamine risustamisest ja jäätmete seadusevastasest ladestamisest teatamisele.

6.3. Koostöö teiste omavalitsustega

Senini on Viru-Nigula vald võimalusel jäätmemajanduse valdkonnas naabervaldadega koostööd teinud. Viru-Nigula vald on osalenud ka Lääne-Viru Omavalitsuste Liidu poolt korraldatud projektides. Osaletakse ka maakondliku jäätme keskuse töös.

Koostöös naaberomavalitsustega osutub kasulikuks kindlasti ka edaspidi, näiteks pakendijäätmete kogumissüsteemi väljatöötamisel ning muudes valdkondades jäätmehoolduse arendamisel.

6.4. Jäätmehoolduse rahastamine

Jäätmehoolduse rahastamisel kehtib põhimõte, et jäätmetekitaja maksab oma jäätmete käitlemise eest ise. Jäätmevaldaja (-tekitaja) maksab jäätmete veo eest teenustasu, mis peab olema piisav, et katta jäätmekäitluskoha rajamis-, kasutamise-, sulgemise- ja järelhoolduskulud ning jäätmete veokulud. Ettevõtte kattavad ise kõik jäätmekäitlusega seotud kulutused.

Pakendijäätmete ja probleemtoodete käitlemisel rakendub *Jäätmeseaduse* kohaselt tootja vastutus, mis läbi nende jäätmete kogumist ja käitlemist rahastavad tootjad. Tarbijale on jäätmete üleandmine tasuta, aga realselt makstakse jäätmete käitluskulud kinni toote ostmisel.

Omavalitsuse jäätmehoolduse arendamist toetatakse *Jäätmeseaduse* kohaselt olmejäätmete keskkonda viimise eest makstavast saastetasust.

Muud jäätmehoolduse finantseerimisallikad on:

- Keskkonnainvesteeringute Keskus;
- EL struktuurifondid ja muud fondid;
- Kohalikud ettevõtjad – võib kaasata näiteks omavalitsuses keskkonnateadlikkuse suurendamiseks suunatud projektide ja kampaaniate läbiviimisesse;
- Jäätmekäitlejad – taaskasutatavate jäätmete kogumist saab osaliselt finantseerida nende müügil saadavast tulust.

6.5. Tegevuskava ja rahastamine

Tabel 8

nr	TEGEVUS	teostamise aeg	teostaja; rahastaja	kommentaar
1	KORRALDATUD OLMEJÄÄTMEVEDU			
1.2	Korraldatud olmejäätmeveo korraldamine Viru-Nigulas, Padas ja Vastal	2015-2020	KOV	Teostab ja rahastab KOV oma eelarvelistest vahenditest.
2	OHTLIKE JÄÄTMETE KOGUMINE			
2.1	Ohtlike jäätmete kogumine ja äraveo tellimine	2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020 a mai-juuni	KOV, Lääne-Viru jäätmekeskus, projektirahad	Lisaks KOV-ile võib raha taodelda ka KIKist jm projektidest. Oleme osalenud ka Lääne-Viru jäätmekeskuse ühisprojektis
3	MUUDE TAASKASUTATAVATE JÄÄTMETE KOGUMINE			
3.1	Pakendite kogumissüsteemi optimeerimine	2016	KOV, ETO, TVO	Teostavad ja rahastavad tootjavastutusorganisatsioonid oma eelarvelistest vahenditest. KOV roll on olla partneriks tegevuste läbiviimisel ja võrgustiku planeerimisel.
3.3	Elanikkonna teavitamine biolagunevate jäätmete kompostimisvõimalustest	2015 mai	KOV	Jätkuvalt tuleb meelde tuletada, kuhu meie vallas saab aiasaadusi ladestada.
3.4	Avalikel haljasaladel tekkivate biolagunevate jäätmete kompostimisele suunamine	Jooksvalt igal sügisel	KOV	
3.6	Elanikkonna teavitamine ehitusjäätmete käitlusnõuetest ja sorteerimisvõimalustest	2015	KOV	Maapiirkonnas kasutatakse suures osas ehitusjäätmeid sekundaarse toorainena.
3.7	Elanikkonna teavitamine suurjäätmete üleandmisvõimalustest	Jooksvalt	KOV	
3.8	Lääne-Viru jäätmekeskuses osalemine	pidevalt	KOV	
4	ELANIKKONNA TEAVITAMINE			
4.1	Viru-Nigula Teatajas jäätmealaste artiklite avaldamine	vastavalt	KOV	KOV informeerib regulaarselt valla elanikke

		<i>vajadusele, seaduste muudatusel</i>		<i>jäätmeolukorrast ja selle muudatustest. Info avaldamine ohtlike jäätmete kogumise kohta jne.</i>
5	<i>JÄÄTMEHOOLDUSE KORRALDUS JA JÄRELVALVE</i>			
5.3	<i>Jäätmekava regulaarne ülevaatamine ja täiendamine</i>	<i>Igal aastal</i>	<i>KOV</i>	
5.4	<i>Viru-Nigula, Vasta ja Pada külade jäätmekäitluse korraldamine, vajadusel rikkujate karistamine</i>	<i>Jooksvalt</i>	<i>KOV</i>	<i>Tõhustada järelvalvet inimeste üle, kes ei ole liitunud prügiveoteenusega, kuid kasutavad prügikonteinereid.</i>
5.5	<i>Viru-Nigula valla jäätmehooldust reguleerivate õigusaktide kehtestamine ja ajakohastamine</i>	<i>2015,2016</i>	<i>KOV</i>	<i>Lähiaastatel on vaja kaasajastada „Koerte ja kasside pidamise eeskiri“; „Viru-Nigula valla heakorraeeskiri“</i>

KOKKUVÕTE

Viru-Nigula valla jäätmekavas 2015–2020 antakse ülevaade ja analüüsitakse jäätmemajanduse hetkseisu Viru-Nigula vallas. Sellest lähtuvalt on välja toodud valla jäätmemajanduse probleemid, püstitatud eesmärgid jäätmemajanduse arendamiseks 2020 aastani ja koostatud tegevuskava eesmärkide täitmiseks.

Viru-Nigula valla jäätmekava 2015-2020 koostamisel on arvestatud kehtivatest õigusaktidest tulenevate nõuete ja kohustustega. Arvestatud on jäätmeseadusest ja pakendiseadusest tulenevate muudatustega jäätmemajanduse korraldamisel.

Viru-Nigula vallas tekkivad olmejäätmete ladestatakse hetkel peamiselt Uikala prügilas. Samas ei kasuta suur osa elanikkonnast üldse jäätmekäitlusteenust. Vallas on võimalik ohtlikke jäätmeid üle anda Vasta külas paiknevasse kogumiskohta.

Olulisemad jäätmemajanduse probleemid Viru-Nigula vallas on järgmised:

- korraldatud olmejäätmevedu ainult kolmes külas;
- madal keskkonnateadlikkus ja huvi puudumine jäätmete sorteerimiseks;
- metsa- ja teedeäärsete alade risustamine jäätmetega.

Viru-Nigula valla jäätmemajanduse arendamisel on üldisteks eesmärkideks:

- jäätmetekke stabiliseerimine;
- illegaalse jäätmekäitluse minimeerimine;
- sorteerimise ja taaskasutamise suurendamine.

Nende eesmärkide täitmiseks on oluline elanike keskkonnateadlikkuse kasv ja sorteerimisharjumuste juurutamine ning jäätmete kohtsorteerimise edendamine, sorteeritud jäätmete üleandmisvõimaluste loomine ning kontroll jäätmekäitluse üle. Kontrolli aitab tagada võimalikult suure hulga jäätmevaldajate haaratus üldisesse jäätmekäitlussüsteemi.

Olulisemateks tegevusteks jäätmemajanduse arendamisel Viru-Nigula vallas on:

- Hõlmata korraldatud olmejäätmeveoga rohkem külasid;
- Prügilasse ladestatavate jäätmekoguste ja nende ohtlikkuse vähendamine;
- Jäätmekäitlusala järelvalve tõhustamine;
- Elanike kaasamine ja keskkonnateadlikkuse edendamine;
- Koostöö teiste omavalitsustega.

Väljatoodud tegevuste elluviimine aitab korrastada jäätmemajandust Viru-Nigula vallas. Saadakse parem ülevaade jäätmekäitlusest, laiendatakse sorteeritud jäätmete üleandmisvõimalusi ja parandatakse inimeste suhtumist ning suurendatakse nende teadmisi jäätmetega ümberkäimisest. See kõik aitab vähendada jäätmekäitlusest tulenevat negatiivset keskkonnamõju. Jäätmekava rakendamine on oluline, et säilitada Viru-Nigula vallas meeldiv elukeskkond ja tagada säästev areng.

KASUTATUD MATERJALID

1. Jäätmeseadus (RT I 2004, 9, 52)
2. Pakendiseadus (RT I 2004, 41, 278)
3. Riigi jäätmekava 2014-2020 (Keskkonnaministeerium 2014)
4. Keskkonnaministeeriumi kodulehekülg www.keskkonnaministeerium.ee
5. Keskkonnaagentuuri koduleht www.keskkonnaagentuur.ee
6. www.keskkonnainfo.ee
7. Keskkonnaameti juhend „Mida võtta arvesse jäätmekava koostamisel“ Reet Siilaberg 2014
8. Viru-Nigula Vallavolikogu 20.märtsi 2003.a määrus nr 11 „Viru-Nigula valla heakorra ja kaevetööde eeskiri”
9. Viru-Nigula valla jäätmekava 2009-2014
10. Viru-Nigula valla kodulehekülg www.viru-nigula.ee